

Kültür ve İletişim

culture&communication

Yıl: 26 Sayı: 52 (Year: 26 Issue: 52)

Eylül 2023 - Mart 2024 (September 2023 - March 2024)

E-ISSN: 2149-9098

2023, 26(2): 291-317

DOI: 10.18691/kulturveiletisim.1308858

****Araştırma Makalesi****

Politik Doğruculuğu Karşıtıyla Düşünmek: Anti – Politik Doğruculuk*

Mehmet Akif Kumtepe**

Öz

1960'ların sonlarında Amerikan Üniversitelerinde ilk olarak ortaya çıktığında Politik doğruculuk kavramı, en genel haliyle konuşurken ve davranışlarımızla başta etnik, dinsel, kültürel ve cinsel azınlıkları olmak üzere başkalarını incitecek ifade ve davranışlardan kaçınmayı ifade etmek için kullanılmıştır. 1980'lerin sonlarından itibaren politik doğruculuk üniversite kampüslerinin dışına taşarak Amerikan kamuoyunda ve güncel siyasetinde kendine yer bulmuştur. Kavramın kamuoyunda yaygın bilinirlik kazanması, özellikle muhafazakâr yazarların ona getirdiği, tartışmanın kapanmasına ve hoşgörüsüzlüğün büyümesine yol açtığı eleştirileriyle olmuştur. Bu eleştirilerle kavram, kendi işaret ettiği anlamdan uzaklaşmış ve karşıtlarının ona attığı olumsuz anlama bürünmüştür. Bu yeni anlamla politik doğruculuk, yeni bir ideolojik hoşgörüsüzlüğü ve bağınazlığı ifade etmek için kullanılmaya başlanmıştır. Kavramın yaşadığı bu anlam kayması muhafazakârlar için kullanışlı bir siyaset yapma olanağını da onlara kazandırmıştır. Çalışmayla amaçlanan, politik doğruculuğun yaşamış olduğu bu anlam kaymasını ortaya koymak ve onu politik doğrucuların kullandığı şekliyle kapsayıcı bir şekilde açıklamaktır. Bununla birlikte politik doğruculuk karşıtlarının, kavramı neden hedef tahtasına koydukları ve bunun onlara ne gibi bir siyaset yapma olanağı sağladığı da ele alınmaya çalışılmaktadır. Bunun için politik doğruculuğa ilişkin metinler ve onun karşıtlarının yapmış olduğu eleştiriler ve siyasetçilerin söylemleri üzerinde durulmaktadır. Sonuç olarak, politik doğruculuk taraftarlarının yapmış olduğu eleştirilerin önemli bir bölümü haklı olmakla birlikte, kimi eleştirilerinin tarihsel ve toplumsal bağlamdan kopuk olması, kavramın karşıtlarının bazı eleştirilerine de fırsat sunmaktadır. Bununla birlikte, politik doğruculuk karşıtları bu eleştiri noktalarını popülist bir söylemle genişleterek, politik doğruculuğu karşıt bir ideolojik kamp olarak yansıtmaya çalışmaktadır. Bu yaklaşım George H. W. Bush ve Donald Trump gibi muhafazakâr siyasetçilerin söylemlerinde de kendine yer bulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Politik doğruculuk, politik olarak doğru, anti - politik doğruculuk, Donald Trump, kültürel Marksizm.

* Geliş tarihi: 01.06.2023. Kabul tarihi: 12.09.2023.

** Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Orcid No: 0000-0003-1316-7718, makumtepe@gmail.com

****Research Article****

Thinking of Political Correctness With Its Opposite: Anti – Political Correctness*

Mehmet Akif Kumtepe**

Abstract

When it first appeared in American Universities in the late 1960s, the concept of political correctness was used to express the avoidance of expression and behavior that would hurt others, especially ethnic, religious, cultural and sexual minorities, when speaking and by our behavior. Since the late 1980s, political correctness has spread beyond the university campuses and find its place in the American public and current politics. The concept gained widespread public awareness, especially with the criticism that conservative writers brought to it, leading to the closure of the debate and the growth of intolerance. With these criticisms, the concept moved away from the meaning it refers to and took on the negative meaning that its opponents ascribe to it. With this new meaning, political correctness began to be used to express a new ideological intolerance and bigotry. This shift in meaning of the concept has given conservatives the opportunity to make a useful policy. The aim of the study is to reveal this semantic shift experienced by political correctness and to reposition it within the framework used by political correctness. In addition, it is tried to be discussed why the opponents of political correctness put the concept on the target board and what kind of politics this gives them the opportunity to do. For this purpose, the texts on political correctness and the criticisms of its opponents and the discourses of politicians is emphasized. As a result, while most of the criticisms made by the supporters of political correctness are justified, the fact that some of their criticisms are disconnected from the historical and social context also provides an opportunity for some criticisms of the opponents of the concept. However, opponents of political correctness try to reflect political correctness as an opposing ideological camp by expanding these points of criticism with a populist discourse. This approach has also found a place in the discourses of conservative politicians such as George H. W. Bush and Donald Trump.

Keywords: Political correctness, politically correct, anti-political correctness, Donald Trump, cultural Marxism.

* Received: 01.06.2023. Accepted: 12.09.2023.

** Hacettepe University, Institute of Social Sciences,
Orcid No: 0000-0003-1316-7718, makumtepe@gmail.com.

Politik Doğruculuğu Karşılığıyla Düşünmek: Anti – Politik Doğruculuk¹

Giriş

Politik doğruculuktan daha fazla Amerikan karşıtı, özgürlük karşıtı, gerçek karşıtı ve gerçeklik karşıtı hiçbir şey yoktur. Amerika'nın boynundaki bir ilmik, her geçen gün daha da sıkılaşıyor. Kimlik siyaseti ve laiklikten her şeye gücü yeten refah devletine ve ulusal kimliğe karşı savaşa kadar, bugün Amerika'daki her sorun bu boşucu düşünce kontrolü rejimi ile daha da karmaşık hale geliyor.² (Adams, 2016: XVIII)

Muhafazakâr yazar Nick Adams'ın bu satırları, kimi çevrelerin politik doğruculuğu ne kadar büyük bir tehdit olarak gördüğünün kanıtı niteliğindedir. Politik doğruculuğun Amerika'nın kaybedilmesi anlamını taşıdığına ve Amerika'yı geri alabilmenin yolunun politik doğruculuğu ezmekten geçtiğine inanan yazar bu düşüncelerini kitabının ismiyle de (*Retaking America: Crushing Political Correctness*) doğrudan okuyucularına aktarır. Ancak böylesine büyük bir tehdit olarak görülen politik doğruculuğu tanımlamak hala tartışmalı bir konudur. Esposito bunu politik doğruculuğun birleşik veya tartışmasız bir tanımının olmadığı (Esposito, 2019: 1) şeklinde ifade ederken, Dzenis ve Faria, terimi tanımlamanın tartışmalı olduğunu (Dzenis ve Faria, 2020: 2) söylerler. Lakoff ise, herkesin ağızında bir politik doğruculuk teriminin olduğunu, ama terimin son derece belirsiz kaldığını dile getirir (Lakoff, 2000: 94).

İngilizcesi *Political Correctness* ya da *Politically Correct*³ olan kavram Türkçeye birebir çeviriyle Politik Doğruculuk ya da Politik Olarak Doğru olarak girmiştir. Politik doğruculuk terimiyle ilk kez karşılaşan bir kişiye kavramın çağrıştırdığı şey genellikle, politikada ahlaklı olmak, dürüst politika gütmek olmaktadır. Ancak Oxford Sözlüğünde politik doğruculuk, “sosyal olarak dezavantajlı veya ayrımcılığa uğrayan insan gruplarını dışladığı, marjinalleştirdiği veya aşağıladığı algılanan ifade veya davranışlardan kaçınma” (Oxford Dictionary, 2010: 48554) şeklinde tanımlanır.

¹ Bu makale Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda hazırlamakta olduğum “Politik Doğruculuk: Kuramsal Bir Değerlendirme” başlıklı doktora tezimden üretilmiştir.

² Çeviri yazara aittir.

³ Politik doğruculuk kavramı İngilizce konuşulan ülkelerde gündelik dilde yaygın olarak Political Correctness'in kısaltması olan PC olarak kullanılmaktadır.

Görüldüğü gibi kavramla kast edilenle, Türkçe kullanımda zihinde ilk olarak canlanan arasında epey bir farklılık bulunmaktadır.

Ancak bu farklılık sadece yabancı dilde kullanılan bir kavramın Türkçeye girerken birebir çevirisinin yetersiz olmasından kaynaklanmamaktadır. En genel anlamıyla kavram sözlükteki ifadeye karşılık gelmekle birlikte, politik doğruculuk farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Politik doğruculuk yaygın olarak, genellikle kamusal söylemi, konuşmayı ve davranış biçimlerini şekillendirerek, savunmasız, marjinalleştirilmiş veya tarihsel olarak mağdur edilmiş gruplara karşı, hakaret, öfke veya hassasiyetlerini rencide edecek söylemlerden kaçınılması (Moller, 2016: 1) olarak dar bir çerçeveden tanımlanmaktadır. Bununla birlikte kavramın savunucuları, onun ilk ortaya çıktığı günlerle birlikte sadece dil ve davranış kodlarının düzenlenmesi taleplerinin çok ötesine geçerek, üniversite müfredatlarında değişiklik ve pozitif ayrımcılık taleplerini de içerecek bir perspektife sahip olduğunu dile getirirler (Gross, 1992: 105). Ancak bu düşüncelere sahip olan ve bu doğrultuda hareket eden kişiler, buldukları pozisyona genel olarak politik doğruculuk diye bir atıfta bulunmayı seçmemişlerdir (Cameron, 1995: 125). Hatta Jeff Sparrow, John K. Willson ve Richard Feldstein gibi politik doğruculuğa yakın duran yazarlar terimin modern anlamının, solun daha eşitlikçi bir topluma ulaşmak için gösterdiği çabaları marjinalleştirmek için politik sağ tarafından icat edildiğini ileri sürerler (Willson, 1995; Feldstein, 1997; Sparrow, 2018). Hatta bu yazarlar, politik sağın, ırksal azınlıklar ve eşcinseller de dahil olmak üzere kadınlara ve azınlıklara hükmetme hakkını güçlendirmek için politik doğruculuk kavramını icat ettiğini düşünmektedirler (Dzenis ve Faria, 2020: 2). Aynı zamanda politik doğruculuğa dair yazılan ve söylenen şeyler onu savunanlardan daha çok, politik doğruculuğa karşı olanlar tarafından gündemde yerini almaktadır. Muhafazakârlar tarafından suçlayıcı bir kavram olarak kullanılan politik doğruculuk, cinsiyetçilik, ırkçılık ve homofobi suçlamalarıyla tartışmayı kapatan ve hoşgörüsüzlüğü büyüten birini tanımlamak için kullanılan alaycı bir sıfat haline gelmiştir (Dzenis ve Faria, 2020: 2). Bu nedenlerden ötürü, kimi zaman politik doğruculuğun neyi işaret ettiği ve neyi etmediğine ilişkin kafa karışıklıkları oluşabilmektedir. Kavramı savunanlarca politik doğruculuk, marjinalleştirilmiş kişi ve grupların uğradığı ayrımcılığı azaltmaya çalışan girişimleri ifade eden pozitif bir ifadeyken; karşıtları ise politik doğruculuğu özgür tartışmanın önüne set çeken bir hoşgörüsüzlüğü işaret etmek için negatif bir anlamda kullanmaktadırlar. Politik

doğruculuğun kamuoyunda ağırlıklı olarak ona karşı olanlar tarafından kullanılıyor olması, kavramın olumsuz ve alaycı kullanımlarının daha görünür olmasına neden olmaktadır.

Türkçe çağrışımı, Oxford sözlüğündeki anlamı ile çalışma boyunca esas alınacak olan Moller ve Gross'un yukarıdaki tanımları dikkate alındığında olumlu bir izlenim yaratmakla birlikte, politik doğruculuk kavramı ortaya çıkışından itibaren bazı eleştirilere maruz kalmıştır. Bu çalışmadaki iddiamız bu eleştirilerin bir kısmının anti – politik doğruculuk adı verilebilecek karşıt bir kavramın ortaya çıkmasına da kaynaklık ettiğidir. Muhafazakâr siyasetin politik doğruculuğu, Batı medeniyetini ortadan kaldırmak için icat edilmiş yeni ideoloji olarak tanımlayan bir komplo teorisinin öznesi haline getirmesi (Lind, 2004), onu komünizm korkusunun yerini alacak (Ashbolt, 1994: 41) bir öteki olarak inşa etmesi ve pejoratif kullanımı kavrama ilişkin kafa karışıklıklarının temel sebeplerini oluşturmaktadır. İşte bu nedenlerle de anti – politik doğruculuk, üzerine düşünülmesi gereken bir tartışma konusu haline gelmektedir.

Anti – politik doğruculuğun ana amacı politik doğruculuğu var olduğundan güçlü olarak göstermeye çalışarak, yerleşik geleneklerin, kurulu düzenin ve eğitim sisteminin tehdit altında olduğu hissini yaygınlaştırarak kendine bir düşman yaratmaya çalışmaktır. Muhafazakarların, Soğuk Savaşı uluslararası mecrada kazandık, ancak ülkedeki üniversite kampüslerinde aşırılık yanlılarına kaptırdık (Aby, 1993: 50) düşüncesi bu hissiyatı yansıtır. Bu düşünce, bağımlı ve ezilenlerin ifade kanalları bulmasından ve ağırlık merkezini kenarlara doğru kaydıran yeni perspektifler geliştirilmesinden duyulan endişeye karşılık gelmektedir (Ashbolt, 1994: 41). Bu nedenle de politik doğruculuğun Marksizm geçmişine atıfta bulunarak (Keskin, 2015: 68) sıklıkla onu komünizmle ilişkilendirirler (Lind, 2004; Raehn, 2004; William, 2016; Breshears, 2016; Breshears, 2020). Bu sayede bir tehdit algısı yaratıldıktan sonra, karşısında birleşilecek düşmanı netleştirebilmek için politik doğruculuğu bir kalıba sokarak onu stereotipleştirirler. Kimball'ın politik doğrucuları "kendini beğenmiş, sigara içmeyen, ekolojik olarak duyarlı, vejetaryen, feminist, ırkçı olmayan, çok kültürlü, Birkenstock giyen, antikapitalist"ler (Kimball, 2003: 153) şeklindeki tarifi bu stereotipleştirmenin en çarpıcı örneklerindedir. Onu bir tehdit olarak sahneye çıkarmak için de, onun eğitim sistemini hedef alan ve Batı medeniyetini yıkmaya çalışan bir düşman olduğuna dair iddialar ileri sürerler (Kimball, 1990; D'Souza, 1991; Lind, 2004; William, 2016; Breshears, 2016; Breshears, 2020).

Politik doğruculuk tüm dünyada, özellikle gelişmiş Batı demokrasilerinde kullanılan bir kavram olmasına rağmen (Hendley, 1996: 1617; Keskin, 2015: 164), ABD’nde ortaya çıkmış olması ve diğer ülkelere nazaran (Johnson ve Suhr, 2003; Toolan, 2003) en güçlü ve yaygın bir biçimde bu ülkede tartışma konusu yapılmış olması nedeniyle çalışmada ABD merkezli tartışmalar esas alınacaktır. Ayrıca politik doğruculuk bir hareket olmadığı için ve bulunduğu pozisyona doğrudan politik doğruculuk olarak atıfta bulunan isimler olmadığından, taraftarlarınca politik doğruculuk üzerine yazılmış kapsamlı bir metin bulunmamaktadır. Politik doğruculuğa yakın duran isimlerin kavram üzerine yazdıkları metinler çoğunlukla karşıtlarının ona attığı yakıştırmalara verilen cevaplar, onların tezlerinin yanlışlanması ve politik doğruculuğun ne olmadığına ilişkin savunular şeklinde olmaktadır. Bu nedenle de çalışmada doğrudan politik doğruculuk üzerine yazılmış ana metinler üzerinden hareket edil(e)meyecektir. Bununla birlikte politik doğruculuğa karşı çıkmak için yazılan yazılar önemli bir hacme sahiptir. Bu da farklı birçok kaynağa atıfta bulunma imkânını beraberinde getirmekte ve karşıtlarının politik doğruculuğu ne kadar önemseydiğine dair bir işaret olarak görünmektedir.

Çalışmayla ilk olarak amaçlanan, anti – politik doğruculuğun, kavramın pejoratif anlamını yaygınlaştırarak oluşturduğu, politik doğruculuğun ne olduğuna ilişkin kafa karışıklığını bir nebze de olsa gidermeye çalışmak olacaktır. Bunun için çalışmanın ilk bölümünde politik doğruculuk kapsayıcı bir şekilde tanımlanmaya çalışılacaktır. Bu nedenle, kavramın üç temel unsurunu oluşturan (Gross, 1992; Aby, 1993; Fish, 1994; Cope ve Kalantzis, 1997; Lakoff, 2000; Moller, 2016; Sparrow, 2018; Fuente, 2019) kültürel, ırksal ve diğer grupları rencide edecek ifade ve eylem biçimlerinden kaçınmak için konuşma ve davranış kodlarının belirlenmesi, üniversite ders müfredatlarının çoğunlukla görmezden gelinmiş azınlıkları da kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve burs ve işe alım süreçlerinde pozitif ayrımcılık uygulanması talepleri üzerinde durulacaktır.

İkinci bölümde politik doğruculuğu tek ve çok güçlü bir hareketmiş gibi göstermeye çalışan anti – politik doğruculuk ele alınacaktır. Bu bölümde, ilk olarak anti – politik doğruculuğun izlediği seyir ve ortaya koyduğu iddialar değerlendirilecektir. Anti – politik doğruculuğun akademik çalışmalardan güncel medyada yer almasına, komplo teorilerinin bir unsuru haline gelerek gündelik politikanın

merkezine yerleşmesine kadar geçirdiği süreç bu bölümde tartışma konusu yapılacaktır.

Sonuç bölümündeysen, politik doğruculuğa ve anti – politik doğruculuğa ilişkin genel bir değerlendirme yapılarak her ikisinin de sorunlu yönlerine değinilecektir. Sonrasındaysa, politik doğruculuk karşıtlığının ve onu araçsallaştırmanın neden güncel politikada kullanışlı bir aparat olarak görüldüğüne ilişkin örnekler verilerek çalışma sonlandırılacaktır.

Politik Doğruculuk

Günümüzde yaygın olarak kullanılan anlamıyla politik doğruculuk, azınlıkta olanların ırkı, cinsiyeti, dini, cinsel yönelimi, kültürü, ait olduğu toplumsal sınıfı ve engeli gibi nedenlerle kullanılan ifadeler ve eylemlerle ayrımcılığa uğramalarının önüne geçmek amacıyla dil ve sosyal davranış kurallarının düzenlenmesini ifade etmektedir. Burada azınlık ile kastedilen sayısal olarak az olan değil, siyasi ve sosyal güç olarak azınlık olandır (Houli, 1997: 47).

Politik doğruculuk taraftarları, azınlıkların kullanılan ifadeler yüzünden incinmesini, toplumsal yaşamdan dışlanmalarını, iş yaşamına girişte ve iş yaşamında dezavantajlı konumda olmasını engellemek için kullanılan dildeki ifadelerin ve toplumsal yaşamdaki davranış kurallarının yeniden düzenlenmesi yönünde hareket edilmesi gerektiğini savunurlar. Ayrıca ders müfredatlarının, burs, staj ve işe alım kurallarının daha kapsayıcı bir şekilde belirlenmesinin ayrımcılığı en aza indirgeyecek bir yöntem olduğunu ve bugüne kadar süregelen dışlamanın da bu sayede önüne geçilebileceğini ileri sürerler (Hall, 1994; Houli, 1997; Keskin, 2015; Cepeda-Mayorga, 2017).

Gerçeklikle ilişkimizin dilde ve dil aracılığıyla kurulduğu ve iktidarın merkezinde söylemin yer aldığı fikrinden hareket eden politik doğruculuk, söylemi, güç ilişkilerini içinde barındıran tarihsel ve ideolojik sosyal bir pratik olarak görür. Siyasetin merkezinin sınıfsal çelişkiler ve ekonomik ilişkilerden, kültürü merkeze alacak şekilde değiştiği (Hall, 1994: 167) düşüncesinden hareketle de toplumsal yaşamdaki davranışların ve gündelik dildeki ifadelerin, toplumsal ilişkilerin ve kimliklerin oluşmasında önemli bir etkisinin olduğu kabul edilir. Aynı zamanda bu davranış ve ifadeler mevcut ilişkilerin aynı şekilde devamına ve yeniden üretilmesine de yol açmaktadır. Bu düşünceyle de dildeki ayrımcı/dışlayıcı ifadelerin, ders

müfredatlarının ve toplumsal yaşamdaki ayrımcı davranışların yeniden düzenlenmesi; statükonun korunmasının ve yeniden üretilmesinin önüne geçilmesini sağlayacaktır. Bu sayede, gündelik yaşamda kültürlerarasında kurulan iletişimin yol açtığı ve informal bir şekilde kurulmuş olan hiyerarşiler de en aza indirgenebilecektir.

Politik doğruculuk kavramının ilk kullanımı 1793 yılında ABD Yüksek Mahkemesi'nin bir kararında "halk yerine devleti yüceltmenin politik olarak doğru olmadığı"⁴ şeklinde karşımıza çıkmakla birlikte (Wilson, 1995: 3) günümüzdeki yaygın haliyle kullanımı 1960'ların sonları ve 1970'lerin başlarını bulmaktadır. Bu tarih kesiti kitlesel siyasetin ve sınıf siyasetinin giderek güç kaybetmeye başlayarak, kimlik siyasetinin ön plana çıkmaya başladığı bir dönemi işaret etmektedir. 90'ların başlarında Sovyetler Birliği'nin dağılışı ve sonrasında Doğu Bloku'na dâhil olan ülkelerin liberal demokrasiye ve liberal ekonomik sisteme entegre olmaya başlamalarıyla kimi çevrelerce dünyanın tek kutuplu hale geldiği ileri sürülerek, liberal demokrasinin zaferi ilan edilmiştir (Fukuyama, 1993). Bu süreç küreselleşmeyi hızlandırmıştır. Devletlerarasındaki sınırlar kalkmaya başlamış, dünya bütünleşip türdeşleşirken, modernitenin getirdiği "biz" ve "öteki", "içerisi" ve "dışarı" gibi ikili yapıların ve farklılıkları kendi içinde eritip homojenleştiren ulus-devlet aidiyetinin yerine, farklılıkları değerli gören kimlik siyaseti giderek alışıl gelmiş siyaset yapma biçiminin yerini almıştır (Keyman, 1999: 57). Bu bağlamda, farklı kültürlerin eşit değerde olduğu, bu kültürlerin sadece varlıklarını sürdürmeleriyle yetinilmeyip her kültürün kendi içinde eşsiz ve değerli olduğunun kabul edilmesi anlayışı yaygınlaşmıştır (Taylor, 1996: 72). Bu gelişmeler siyasal, ekonomik ve toplumsal yaşamdaki büyük değişikliklere sebep olmuştur. Bu dönemde solun ekonomik ve sınıfsal sömürüyü tek başına toplumsal yaşamın temel çatışması olarak gördüğü iddiasından hareketle, bunların yanına ırk, cinsellik, cinsiyet, kimlik, etnik köken ve kültürel farklılıklar gibi sorunlar da eklenmeye başlamış ve kimi zaman bu kimlik siyaseti onların yerini almıştır. Önceleri politik olmadığı düşünülen cinsellik, aile yaşamı, evlilik gibi konular bu dönemden itibaren yoğun bir şekilde siyasetin başlıca konuları arasına girecektir.

Siyasetin merkezinin ekonomik ve sınıfsal sorunlardan, kimliği merkeze alacak şekilde yön değiştirmesiyle politik doğruculuk da giderek daha görünür hale gelecektir. Bu dönemde kavram, Siyah hakları savunucuları, feminizm, gey grupları,

⁴ Çeviri yazara aittir.

engellilik hareketi gibi önceleri siyaset arenasında görünürlükleri daha az olan toplumsal hareketlerin gördükleri saygı eksikliğine ve eşitsiz konumlarına karşı çıkmanın bir aracı halini alacaktır (Ackroyd ve Pilkington, 2007: 57). Sözü edilen bu gruplar, dilin dışlayıcı ve baskıcı doğasını ve duyarsızlıklarını görünür kılarak, tanınma ve eşitlik taleplerinin bir cephesini de politik doğruculuk üzerinden kurmuşlardır.

1980'li yıllara gelindiğinde politik doğruculuk, kelimelerin ötesine geçerek anlatılara karşı verilen mücadelelerde vücut bulacaktır. Özellikle tarih, felsefe, edebiyat gibi sosyal bilim alanlarında, Batılı entelektüel anlayışın ve Batı merkezci bakış açısının esas alındığı düşüncesinden hareketle, Amerikan üniversitelerindeki ders müfredatlarına esaslı eleştiriler yöneltilmiştir (Şıvgın, 2019: 362). Bu eleştirilerin temelinde, okul müfredatlarının *Ölü Beyaz Avrupalı Adam*'ların metinlerinden oluştuğu ve galiplerin hikâyelerinin anlatıldığı yer almaktadır.

Batı entelektüel geleneğinin savunucuları, üniversite eğitiminin Sokrates'ten Hemingway'e kadar uzanan, tek bir birleşik gelenek olmasa da bazı aile benzerlikleri olan temel isimlerin eserleri üzerine bina edilmesi gerektiğini savunurlar. Çünkü ABD bu geleneğin bir ürünüdür ve bu çerçevede Avrupa Aydınlanmasına dayanmaktadır (Searle, 1993: 695). Ancak politik doğruculuk taraftarları bu düşünceye karşı çıkarak, bu geleneğin eserlerine bakıldığında hemen hepsinin Avrupa ve Kuzey Amerikalı beyaz erkeklerin eserleri olduğunu, yeryüzünün farklı bölgelerinde hüküm sürmüş büyük medeniyetlerin bu kapsamın dışında bırakılarak temsil edilmediğini ileri sürmüşlerdir. Aynı zamanda politik doğruculara göre, müfredata dâhil edilmiş bu temel metinler dikkatle incelendiğinde, örneğin Shakespeare'de kolonyalizmin, Jane Austin'de cinsiyetçiliğin, sömürgeciliğin ve ataerkilliğin pekiştirildiği ifadeler yer almaktadır (Goodheart, 1993: 553). Böyle bakıldığında da söz konusu bu metinlerin, mevcut düzenin devamlılığının sağlanmasının araçları olma işlevini sürdürdüğünü dile getirirler.

Politik doğruculuk taraftarları müfredatın bu yapısının, metinlerde yansıtılan kültür, coğrafya, halklar ve toplumsal kesimlerin deneyimlerini yansıtırken, diğer kesimleri marjinalleştirerek dışarıda tuttuğunu (Özkazanç, 2000: 126), bunun da kültürlerarası bir hiyerarşinin kurulmasına yol açtığını söylerler. Bunun önüne geçmek için de kültürel çeşitlilik çerçevesinde daha eşitlikçi, ırk, cinsiyet, etnisite ve kültür

temelinde bir eğitim anlayışının müfredata hâkim olmasının gerektiğini savunmaktadırlar.

Sözü edilen bu tartışmalar Amerika'nın ve dünyanın önde gelen Yale, Harvard, Stanford, Columbia, Princeton gibi birçok üniversitesinde gerçekleştirilen eylemlerle gündemde üst sıralardaki yerini almıştır. Söz konusu eylemlerden ilki, 1986 yılında Stanford Üniversitesi'nde, birinci sınıf öğrencileri için Batı kültüründe bir yıllık ders alma şartının Siyah Öğrenci Birliği üyelerince ırkçı, cinsiyetçi ve kadınlar ve azınlıkların ihtiyaçlarını karşılamadığı gerekçesiyle protesto edilmesi olmuştur (Fuente, 2019: 2 – 3). Azınlıkların temsillerinin stereotipleştirilerek, onlara önyargılı bir şekilde yaklaşılmasına yol açtığı ve azınlıkların seslerinin müfredatın dışına itildiği gerekçeleriyle gerçekleştirilen protestolar neticesinde 1989 yılında müfredatta değişikliğe gidilmesi sağlanmıştır. Yeni müfredat da belirgin bir şekilde Batılı bakış açısını içerse de, yapılan değişikliklerle Asya, Orta Doğu ve Afrika gibi dünyanın farklı coğrafyalarından bakış açıları da programlara eklenmiştir (Cope ve Kalantzis, 1997: 294). Benzer protestolar Amerika'daki birçok üniversiteye yayılmış ve benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Üniversite kampüslerindeki ayrımcılığa ve dışlamaya karşı girişimler müfredat protestolarıyla sınırlı kalmamış, cinsel ya da ırksal açıdan ayrımcı davranışların ve ifadelerin kısıtlanması amacıyla konuşma ve davranış kodları uygulanmaya başlanmıştır. Amerika'daki birçok üniversitede hazırlanarak uygulanmaya başlayan bu kodları ihlal ederek, kişi ya da gruplara yönelik cinsiyetçi ve ırkçı ifadeler kullananlar, aşağılayıcı sıfatlar yakıştıranlar ve bu yönde davranışlarda bulunanlar çeşitli disiplin cezaları ve soruşturmalara karşı karşıya kalmışlardır (Özkazanç, 2000: 124). Zenci ya da Siyah yerine Afro-Amerikan, özürlü ya da sakat yerine engelli gibi tabirlerin kullanılması bu olumsuz adlandırmaların yerine önerilen konuşma kodlarından bazılarıdır. Bu uygulamanın altında yatan fikir, gündelik yaşamda kullanılan dile odaklanarak, kişileri gücendirecek ifadeleri kullanmaktan kaçınmak ve ne söylediğimiz hakkında düşünmemizi sağlamaktır. Bu sayede insanların oldukları gibi, bütün bireyler olarak görülmesinin sağlanması amaçlanmaktadır (Crystal, 2010: 218).

Politik doğruculuk taraftarları, müfredatın düzenlenmesi, konuşma ve davranış kodlarının belirlenmesinin yanı sıra, azınlık gruplarının yaşamış oldukları dezavantajların telafi edilmesi amacıyla burs ve işe alım süreçlerinde pozitif

ayrımcılık mekanizmalarının da geliştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Sözü edilen süreçlerde kimi zaman görünen, çoğu zamansa görünmeyen kurallar aracılığıyla, beyaz, erkek ve Batılı olanların öncelikli olarak tercih edildiğini, azınlıklardan olanların ise dezavantajlı bir konumda yer aldıklarını ileri sürmektedirler (Aby, 1993; Lakoff, 2000). Bu olumsuz durumun önüne geçmek ve bugüne kadar yaşanan haksızlıkları telafi etmek amacıyla ayrımcılığa uğrayan gruplardan olanların işe alım ve burs süreçlerinde pozitif ayrımcılık uygulanarak, ortaya çıkan bu adaletsizliğin giderilmesi yönünde adımlar atılmasını savunmuşlardır (Fish, 1994; Sparrow, 2018). Çünkü geçmişten gelen uygulamalarla dezavantajlı konumda bulunan bu grupların uğradıkları adaletsizliğin giderilmesinin, tek başına yasal olarak eşitlik sağlamayla mümkün olmadığını, yasal eşitliğin yanı sıra pozitif önlemler alınmasının da gerekli olduğunu ifade etmektedirler (Özkazanç, 2000: 113).

Müfredata yöneltilen eleştiriler, konuşma ve davranış kodlarının belirlenmesi ve burs, işe alım ve terfi süreçlerinde pozitif ayrımcılık üzerine inşa edilen politik doğruculuğun üniversitelerdeki etkileri, zaman içerisinde toplumsal yaşamın diğer alanlarına da yayılmıştır. Ortaya çıktığı düşünce sistemi Amerikan sol liberalizmi olan politik doğruculuk, etkinlik kazanmasıyla birlikte en başta sağ muhafazakârlar olmak üzere liberal ve sol düşüncüyü savunanlar tarafından yöneltilen sert eleştirilere maruz kalmıştır. Genel itibarıyla de toplumun çoğunluğu tarafından bilinirliğe ulaşması da, özellikle neo-muhafazakârların kendilerine yönelttikleri eleştiriler sonucunda olmuştur. Bu nedenle çalışmanın izleyen bölümünde anti – politik doğruculuk olarak adlandırılacak olan ve çoğunluğu muhafazakâr eleştirmenlerce yapılan politik doğruculuk eleştirilerine değinilecektir. Politik doğruculuğun bu kesimler tarafından ötekileştirilerek, onu Batı medeniyetini ve ifade özgürlüğünü tehdit eden bir söylem olarak tarif edişleri (Ackroyd ve Pilkington, 2007: 58) ve onu bütünleşik bir hareketmiş gibi gösterme uğraşları ele alınacaktır.

Politik Doğruculuğu Ötekileştirmek

Amerikan üniversitelerinin dışına taşarak toplum tarafından daha aşına olunan bir kavram halini alan politik doğruculuk 1980'lerin sonlarına gelinmesiyle birlikte muhafazakâr sağın eleştiri oklarını üzerine çekmeye başlamıştır. Yayı ilk bırakan da 1987 yılında yayımlanan ve en çok satan kitaplar listesine de girecek olan *The Closing of the American Mind* kitabıyla Allan Bloom olacaktır. Politik doğruculuğa

savaş açarak ona karşı entelektüel bir mücadele için fon sağlayan Olin Vakfı tarafından finanse edilen Bloom (Mayer, 2016: 115), kitabında politik doğruculuk kavramını doğrudan kullanmamakla birlikte, özellikle beşeri bilimlerdeki müfredatın Batı bakış açısı merkezli olduğuna ilişkin iddialarla yeniden düzenlenmesini hedefleyen yaklaşımın ahlaki görecelik saplantısına yol açtığını, bunun da Amerikan özgürlükçülüğüne ve yaratıcı düşüncesine zarar vereceğini iddia etmektedir (Bloom, 1987).

Allan Bloom'un kitabını takiben, yine çok satanlar listelerine giren ve 1990 yılında yayınlanan Roger Kimball'ın *Tenured Radicals: How Politics Has Corrupted Our Higher Education* ile 1991 yılında yayınlanan Dinesh D'Souza'nın *Illiberal Education: The Politics of Sex and Race on Campus* kitapları takip etmiştir. Kimball (1990), "Kadrolu Radikaller" olarak adlandırdığı politik doğrucuları tek bir çatı altında toplayarak onların "tiranlığın yeni bir formu"nu temsil ettiğini ileri sürer. Ona göre politik doğrucular 60'lardaki öğrenci protestolarında yer alan ve artık üniversite yönetimlerinde aktif görev alan kişilerdir. Üniversitelerde kadro sahibi olmuş bu "radikallerin" amaçları Batı kültürünü parçalayarak toplumun süre gelen yapısını değiştirmektir.

Allan Bloom gibi Olin Vakfı tarafından desteklenen (Mayer, 2016: 116), ayrıca politik doğruculukla mücadele etmek için özel olarak kurulmuş olan (Diamond, 1992) Ulusal Akademisyenler Birliği'nden (NAS – National Association of Scholars) kitabında övgüyle söz eden D'Souza (1991) da, politik doğrucuların Batı kültürünü bir düşman olarak gösterdiklerini ve savundukları pozitif ayrımcılığın da toplumsal bölünmelere ve kırılmalara yol açacağını ileri sürmektedir.

Ama kamuoyunda büyük etkiyi, sözü edilen bu üç kitaptan daha çok, Amerika'nın en önemli süreli yayınlarında yayımlanan yazılar yaratacaktır. Bunlardan ilki, 28 Ekim 1990 tarihinde *New York Times* Gazetesinde yayınlanan ve politik doğruculuğun büyüyen bir hoşgörüsüzlük ortamında radikal bir görüşe uyma baskısı yarattığını iddia ettiği Richard Bernstein'in "The Rising Hegemony of the Politically Correct" başlıklı yazısıdır. Bu yazıyı Dorothy Rabinowitz'in Kasım 1990'da *The Wall Street Journal*'da yayınlanan yazısı takip eder. Rabinowitz bu yazısında politik doğruculuğa PC-ism diyerek onun bir ideoloji olduğunu iddia eder. Politik doğruculuğa "yeni ideolojik bağnazlık" yakıştırmasını yaparak da onu kültürel olduğu kadar fiziksel bir tehdit olarak görür (Faloppa, 2019: 186).

Bu yazıların hemen arkasından 1990 yılının sonunda ve 1991 yılının ilk aylarında Amerika'nın önde gelen dergileri politik doğruculuğu peş peşe kapaklarına taşırlar. *Newsweek* (24 Aralık 1990) politik doğrucuları totaliter düşüncenin koruyucuları olarak tanımlayarak onları Orwell'in *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört* (1949) romanındaki Düşünce Polislerine benzetir. *New York Magazine* (21 Ocak 1991) politik doğrucuları "Yeni Faşistler" (Taylor, 1991: 35) olarak adlandırırken, *Time Magazine* (1 Nisan 1991) ise politik doğruculuğu Amerikan üniversitelerindeki yeni bir hoşgörüsüzlük (Henry, 1991) olarak değerlendirir.

Bu yayınların peşi sıra birçok gazete ve dergide politik doğruculuk aleyhtarı yazılar yayınlanarak, ona saldıran pek çok kitap raflardaki yerini alır. Politik doğruculuğun halk nezdinde yaygın olarak konuşulması ve bilinirlik kazanması, anti – politik doğrucuların bu saldırıları neticesinde olur. Bu yaygınlaşma Wilson'un (1995) ve Lakoff'un (2000) ABD basınında yaptığı iki ayrı içerik analizi araştırmasıyla da görülebilir. Bu araştırmalara göre kavramın basındaki kullanım ivmesi 1990 yılında artmaya başlarken 1991 ile 1995 yılları arasında tepe noktasına ulaşacaktır.

1990'ların sonlarından itibaren politik doğruculuğun popülaritesi giderek azalacaktır (Lakoff, 2000: 95; Johnson vd, 2003: 30). Ancak sağ popülist siyasetin tüm dünyada yükselmesiyle ve sosyal medyanın etkisiyle birlikte kavramın kullanım sıklığı 2010'ların ortalarından itibaren yeniden artış trendine girecektir. 2015 yılında Jonathan Chait'in *New York Magazine*'de yayımlanan ve politik doğrucuları "karşıt fikirleri ezmek için öfkeli çeteler" olarak değerlendirdiği yazısı (Weigel, 2016) ve sonrasında ABD Başkanı Donald Trump'ın seçim kampanyasının önemli bir kısmını politik doğruculuğa karşı savaşa ayırması kavramın kullanım sıklığını arttıran en önemli etkenlerdir. Trump'a göre "Amerika'yı yeniden büyük yapmak" için en önemli gerekliliklerden biri de politik doğruculuğu yenmektir. Trump sayesinde kavramı hiç duymayanlar da artık duymuş olacak ve sosyal medyanın da etkisiyle kavramı artık neredeyse bilmeyen kalmayacaktır.

Anti – politik doğruculuğa dair yukarıda sözü edilen yazıların ve yer sınırlılığı nedeniyle burada değinilemeyen daha onlarca diğer yazının⁵ savunduğu görüşler temelde benzerdir. Kimlik politikalarının toplumun çözülmesine neden olacağı, konuşma kodları, pozitif ayrımcılık ve müfredat düzenlemeleriyle kapsayıcı bir yönetime olan bağlılık duygusunun yok edileceği ve neticesinde azınlığın, çoğunluğun üzerinde tahakküm kurmasına neden olacak totaliter bir yaklaşıma yol açacağı bu yazıların ortaklaştığı noktalardır.

Anti – politik doğruculuk taraftarlarının bu iddiaları ideolojik olarak sağa doğru gidildikçe komplo teorilerinin sınırlarına ulaşmaktadır. Bunların başında da muhafazakâr bir düşünce kuruluşu olan The Free Congress Foundation'ın desteklediği William Lind'in (2000) iddiası gelmektedir. Lind'e göre politik doğruculuk ekonomik Marksizmin başarısız olmasından sonra onun yerini alan Kültürel Marksizm'in bir tezahürüdür. Kökünü 1923 yılında kurulan Frankfurt Okulu'na kadar götürdüğü Kültürel Marksizm'in ona göre amacı Batı medeniyetini ortadan kaldırmaktır. Ona göre, bu amaca ulaşmanın vasıtalarından birisi de, "Amerika'yı ele geçiren bir ideoloji" (Lind, 2004: 43) olarak adlandırdığı, politik doğruculuktur. Raehn bu iddiayı biraz daha geliştirerek, politik doğruculukla eş anlamlı olarak kullandığı kültürel Marksizmi Birinci Dünya Savaşı'nın hemen ertesinde Macaristan'da Bela Kun tarafından kurulan komünist cumhuriyetle ilişkilendirir (Raehn, 2004: 1). Raehn, Bela Kun'un yönetimi sırasında Kültür Komiser Yardımcısı olan Georg Lukacs'ın bu görevi sırasında okullarda çocuklara özgür aşk, orta sınıf aile kodlarının arkaik doğası, tek eşliliğin modasının geçtiği gibi eğitimlerin verildiğini, kadınlara dönemin cinsel adetlerine isyan etmeleri çağrısı yapıldığını iddia eder (Raehn, 2004: 1). Macaristan'daki rejimin başarısız olmasından sonra Lukacs'ın Frankfurt Okulu'nun kuruluşunda yer aldığını ve çoğu temsilcisi 1930'larda Almanya'daki Nasyonal Sosyalist rejimden kaçarak Amerika'ya gelen Okulun asıl amacının Lukacs'ın Macaristan'daki icraatlarını Amerika'ya taşımak olduğunu ileri sürer (Raehn, 2004: 2).

⁵ Detaylı okuma için bkz: Journal of Comunication Dergisinin 1992 tarihli 42 (2) 'Symposium' özel sayısı, Partisan Review Dergisinin 1993 tarihli 60 (4) 'The Politics of Political Correctness' özel sayısı, Hirsch, Eric D. (1998). Cultural Literacy: What Every American Needs to Know. New York: Vintage Books; Bloom, Harold (1994). Western Canon: The books and school of the ages. New York: Harcourt Brace and Company; Charlton, B. (2011). Thought Prison: The fundamental nature of political correctness. Buckingham: University of Buckingham Press; Preston, Keith (2016). The Tyranny of The Politically Correct - Totalitarianism in the Postmodern Age. London: Black House Publishing; William, Michael (2016). The Genesis of Political Correctness: The Basis of a False Morality.?: CreateSpace Independent Publishing Platform; Friedman, Jonathan (2019). PC Worlds: Political Correctness and Rising Elites at the End of the Hegemony. New York: Berghahn Books.

Ona göre, Okul'un temsilcilerinin kaçmak için Amerika'yı tercih etmeleri gibi, Amerikan toplumunun en güçlü unsuru olan eğlence endüstrisi üzerine çalışmış olmaları da bilinçli bir seçimdir. Görünenin altındaki gizli amaçları Batı medeniyetinin en önemli temsilcisi olan ülkeyi ve onu temsil eden en önemli endüstrilerden birini kültürel Marksizm aracılığıyla çökertmektir (Lind, 2004: 6-7).

Cope ve Kalantzis'e göre anti – politik doğruculuk başlığı altında toplanabilecek bu yaklaşımlar, politik doğruculuğu PC kısaltmasıyla bir hareket statüsüne çıkararak, kendilerine birleşik bir düşman yaratmayı amaçlamaktadır (Cope ve Kalantzis, 1997: 285). Bunun nedeniyse 80'lerde eğitim sistemindeki çürümeyi hedefine alan politik doğruculuğun, 90'larda popülaritesinin artmasıyla, kimlik siyasetinin bayraktarlığını yapan liberal sol çevreleri kategorize etmek için kullanılacak bir kavram niteliğine büründürülmesidir. Oysa üzerinde uzlaşmış tek bir tanımının bile yapılamadığı bu kavramı savunanları tek bir hareketmiş gibi değerlendirmek pek mümkün değildir. Bununla birlikte politik doğruculuk kapsamına giren düşünceleri savunanlar, politik doğruculuğun tek bir gerçek varlığı adlandırdığını veya ona atıfta bulunduğunu reddetmektedirler. Pozitif ayrımcılığı ve müfredatın çok kültürlü bir şekilde yeniden yapılandırılmasını savunanlar, buldukları pozisyona toplu bir şekilde "politik doğruculuk" şeklinde atıfta dahi bulunmazlar (Cameron, 1995: 125). Terimi bir hareketmiş gibi işaret edecek şekilde kullananlar anti – politik doğruculardır. Bunun yanı sıra sosyalist yazar Jeff Sparrow, politik doğruculuk ile sağın yükselişini ilişkilendirdiği kitabında, politik doğruculuğun muhaliflerinin iddia ettiği şekliyle hiç var olmadığını ifade eder (Sparrow, 2018: 15).

Roberts, kavramın netlik eksikliğinin, karşıtlarının onu birleşik bir hareket olarak lanse etmesini ve bu sayede de politik doğruculuğu yeni uygulamalara ve fikirlere saldırmak için bir araç olarak kullanmasını kolaylaştırdığını ifade etmektedir (Roberts, 1997: 84). Karşıtlarının politik doğruculuğu birleşik bir hareketmiş gibi göstermeye ihtiyaç duymalarının sebebi, anti – politik doğruculuğun yükselmeye başladığı dönem dikkate alındığında daha iyi anlaşılabilir. Neo-liberallerce 1970'lerde yaşanan ekonomik krizden çıkışın, sürdürülmekte olan devletin piyasaya müdahalesini ve refah devletini içeren Keynesyen politikalarla mümkün olmayacağı ileri sürülmüştür. Bu nedenle de hem devlet – toplum hem de devlet – piyasa ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi gerektiği fikrini savunmuşlar ve bu fikir döneme hâkim olmuştur (Topal, 2012: 423). Bu doğrultuda da ekonomik alanda piyasa

mekanizmalarının söz sahibi olacağı ve ekonomiye dışarıdan müdahalenin minimize edileceği neo-liberal politikalara geçilmiş, bu politikaları uygulayacak devlet biçimi olarak da sivil toplum düzleminde toplumsal muhalefeti zayıflatarak rıza mekanizmalarının tesis edileceği Yeni Sağ ideolojik proje hayata geçirilmiştir (Topal, 2012: 423). Yeni Sağ siyaset toplumsal kurumların oluşumunda geleneklerin ve alışkanlıkların vazgeçilmezliğini vurgulayarak, milli kimliğin, dinin ve ailenin önemi ve bu kurumların yapılandırılması ve muhafaza edilmesini savunur (Topal, 2012: 430). Bu doğrultuda Yeni Sağ siyasetçiler, ahlaki ve kültürel meselelerin politikaların merkezinde yer almasını sağlayarak, sıradan insanların “ötekilik”e, ırka ve değişimin kendisine ilişkin temel korkularını kullanarak, gerici kültürel milliyetçiliği ateşlemişlerdir (Hall, 1994: 169). Politik doğruculuk karşıtlığı da Yeni Sağın kültürel ve sosyal kurumlar üzerinde kontrolü ele geçirmeye çalıştıkları daha geniş “kültür savaşlarının”⁶ bir parçası haline gelmiştir (Aby, 1993: 50).

Yeni Sağın en önemli figürlerinden ABD Başkanı Ronald Reagan’ın ikinci başkanlık döneminde muhafazakâr akademisyen ve siyasetçi William Bennett’i eğitim bakanı olarak göreve getirmesi de yürütülen bu politikanın bir göstergesi niteliğini taşımaktadır. Bennett 1984 yılında yayımlanan *To Reclaim a Legacy: A Report on the Humanities in Higher Education* kitabıyla isim vermeden politik doğrucuların müfredatta yapmaya çalıştıkları değişimlerin, konuşma kodlarının ve pozitif ayrımcılığa yönelik girişimlerinin beşeri bilimlerdeki eğitim standartlarının düşmesine neden olduğunu ileri sürmüş ve geçmişin mirasının geri alınması gerektiğini savunmuştur (Cope ve Kalantzis, 1997: 288). Bennett Stanford Üniversitesi’ne 1988 yılındaki ziyaretinde yaptığı konuşmasında, ziyaretinin hemen öncesinde okulda gerçekleşen müfredat değişikliği ve konuşma kodlarına ilişkin büyük protestoları ve sonrasında yapılan değişiklikleri konu edinmiştir (Cope ve Kalantzis, 1997: 288). Bu konuşmada, değişiklikleri “eğitimsel değil, politik bir karar” olmakla suçlamış ve üniversitenin “cehalet, mantıksızlık ve sindirme güçleri tarafından alaşağı edildiğini” söylemiştir (D’Souza, 1991: 68).

Tam bu dönemde yukarıda sözü edildiği üzere, Doğu Bloku’nun yıkılmasıyla yaşanan toplumsal değişimler ve küreselleşmenin yarattığı kaygılar hali hazırda endişeli olanları daha çok tedirgin etmiştir. Alışık oldukları her şeyin hızla değiştiğine

⁶ Kültür savaşları, ABD üniversitelerindeki çokkültürlü eğitim ve akademik kadro politikaları ile akademik özerklik ve ifade özgürlüğüne ilişkin tartışma ve çatışmaları ifade etmek için kullanılan bir kavramdır (Özkazanç, 2000: 122).

şahit olanlar bir de dilin alışılacağına kullanıma meydan okunmasından rahatsızlık duymuşlar ve politik doğruluğa başta neo-muhafazakârlar olmak üzere sağdan gelen tepkiler giderek şiddetini artırmıştır (Ackroyd ve Pilkington: 57). Reagan'dan sonra ABD Başkanı olan George H. W. Bush da 1991 yılında Michigan Üniversitesi'nin mezuniyet töreninde yaptığı konuşmayla politik doğruluk "hareketini" doğru davranışı talep eden haçlı seferleri olarak tarif ederek, onu bir engizisyona benzetmiş (Harvey, 1992: 142) ve politik doğruluğu çeşitlilik adına çeşitliliği ezmekle suçlamıştır (Aufderheide, 1992: 227). Bu politik iklim içerisinde 1980'lerin ikinci yarısından itibaren Bennett'in görüşleriyle paralellik gösteren ve yukarıda sözü edilen muhafazakâr yazarlar Allan Bloom (1987), Roger Kimball (1990) ve Dinesh D'Souza'nın (1992) çok satan kitapları peş peşe yayımlanmıştır.

Bu tarihsel perspektiften bakıldığında, Doğu Bloku'nun yıkılmasından sonra Yeni Sağ siyaseti beslemenin en iyi yolunun bir hareket yaratarak, ona bir etiket vermek ve kampüslerdeki sözde hain rolüne karşı histeriyi kamçılıyarak, komünizm korkusunun yerine kampüs radikallerinin korkusunu koymayı amaçladıkları anlaşılmaktadır (Ashbolt, 1994: 41).

Zira artık, kimlik siyasetiyle çoğullaşan "öteki"lerine karşı tek bir cepheden savaş yürütmeleri pek mümkün görünmemektedir. Aynı zamanda kimlik siyaseti yürütenlere karşı tek tek kimlikler üzerinden yapılacak muhalefet onları yeri geldiğinde ırkçı, yeri geldiğinde cinsiyetçi, kısaca söyleyecek olursak ayrımcı olarak gösterme riskini de taşımaktadır. Oysa bütün kimlik politikası savunucularını bütünleşik bir hareketmiş gibi politik doğruluk olarak kapsayıcı bir başlık altında topladıklarında, bu tür olumsuz yakıştırmalardan da kendilerini koruyabileceklerdir. Ayrıca siyasetçiler de böyle bir düşman yaratarak neo-liberalizmin getirmiş olduğu ekonomik sıkıntıların ve fakirleşmenin günahlarına hiç değinmeden, onu göz ardı ederek, toplumsal rahatsızlıkları ve öfkeyi başka bir yöne çevirebileceklerdir.

Sonuç

1960'lardan sonra toplumsal hareketlerin geçirmeye başladığı dönüşüm, ekonomi ve sınıfsal temelli mücadelelerin yanına; çevreci, savaş karşıtı, ırk ve cinsiyete dayalı mücadelelerin ve kimlik siyasetinin de eklenmesini beraberinde getirecektir. Bu dönüşüm 1980'li yıllarla birlikte üniversite kampüslerindeki ayrımcılıkla mücadele pratiğinin de giderek hız kazanmasını sağlayacaktır. Bugün adına politik doğruluk

denilen bu mücadeleler, iktidarın söylem üzerinden de kurulduğu düşüncesinden hareket eder. Buna göre, toplumda yüzyıllardan beri yerleşik hale gelmiş kelimeler ve davranışlar, ataerkil, cinsiyetçi ve ayrımcı pozisyonların pekiştirilmesini ve devamını sağlar. Bunun önüne geçebilmek için politik doğrucular kampüslerde dil ve davranış kodları ve müfredat düzenlemeleri taleplerinde bulunmuşlardır. Bu girişimleri zaman içerisinde üniversitelerde büyüyen protestolarla istediklerini elde etmeleri ve taleplerinin kampüslerden taşarak toplumsal alana yayılması sonuçlarını da beraberinde getirmiştir.

Politik doğruculuğun en etkili ve ilk girişimlerinden birisi Siyah hareketinin, “renkli” (colored), “kara” (darky), “Zenci” (Negro) terimlerinin yerine “Siyah”ın (Black) kullanılması yönündeki kampanyası olmuştur. Onlara göre Siyah’ın yerine kullanılan diğer terimler asıl kastettiği anlamı gizleyerek aşağılayıcı anlamlar barındırmaktadır. Bunun üstesinden gelmek için de çoğunluk ile kendileri arasındaki en belirgin farkı işaret eden Siyah kelimesinin kullanılması yönünde kampanya yürütmüşler ve başarıya ulaşmışlardır. Bu kampanya, eşitlik ve tanınma talebi hedefleyen Siyah hareketinin tek mücadele alanı olmamakla birlikte, onların en önemli sembolik isyanlarından birini oluşturmuştur. Yetkisiz bir grubun kendi adını koyma hakkına sahip olması fikri, mücadele ettikleri çevreleri şok etmiştir (Lakoff, 2000: 91 – 92). Bu şok edici ve Siyah kelimesinin giderek daha yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanması da bu başarının göstergesi niteliğindedir. Benzer başkaldırıları eş zamanlı olarak ya da zaman içerisinde feministler, gey grupları, engelliler gibi farklı grupların eylemliliklerinde de kendini gösterecektir.

Politik doğruculuk, söylemin toplumsal yaşamdaki etkisini gündeme getirerek, ayrımcılığın ve dışlamanın günlük dile ve davranışlara sinmiş bir şekilde bulunduğu dikkat çekmesi açısından çok önemlidir. Ancak bu iyi niyetli girişimler, kimi durumlarda ironik bir hal almıştır. Yukarıda da izah edildiği gibi Siyah kelimesi başlangıçta açıkça ayrımcı bir anlamı olan Zenci ifadesinin yerine kullanılan bir kelimedir. Houli’nin aktardığına göre, günümüzdeyse politik doğrucular tarafından Siyah kelimesi yanlış kabul edilerek onun yerine Afro-Amerikan terimi önerilmiş ve bu terim kullanılmaya başlanmasına karşın; ABD’deki siyahların çoğunluğunun kendilerine Siyah demeye devam ettikleri, politik olarak doğru kabul edilen Afro-Amerikan tabirininse politik doğrucu beyazlar tarafından ısrarla kullanıldığı görülmektedir (Houli, 1997: 47). Bu örnek, tek başına ifadeye odaklanmanın ve

kelimeleri tarihsel ve toplumsal bağlamlarından koparmanın o kelimenin altında yatan birçok anlamın gözden kaçırılmasına sebep olacağını göstermekte ve politik doğruculuk karşıtı Richard Bernstein'ın (1990) politik doğruculara yönelmiş olduğu ve toplumsal tabanı olmayan bir görüşe uyma baskısı olarak ifade ettiği, eleştirisine kapı aralamaktadır. Aynı zamanda günümüzde Afro-Amerikan kelimesinin de sorunlu olduğuna dair ciddi eleştiriler bulunmaktadır. Örneğin, Afrika kökenli olmayan siyahlara ne denilecektir? Ayrıca Afro-Amerikan ifadesinin zihinlerde geri kalmış/geri bıraktırmış bir kıta imgesini ihtiva ettiği ve bu nedenle önyargı içeren bir çağrışım yaptığı da önemli bir başka itiraz noktasıdır. Benzer şekilde anakronik bir değerlendirmeye Platon'un köleliği savunduğu gerekçesiyle müfredattan çıkarılması talepleri de, onun metinlerini döneminin toplumsal yapısı ve bağlamından koparıp, günümüz değerleriyle yargılayarak hüküm vermek anlamını taşımaktadır.

İşte bu sorunlu örnekler de politik doğruculuğa karşı olanlara, özellikle de muhafazakârlara, bulunmaz bir fırsat sağlamaktadır. Anti – politik doğrucular, söz konusu örneklerin yanına politik doğrucuların, sade kahveye black coffee denilmesinin ırkçı olduğunu ve onun yerine sütsüz kahve (coffee without milk) denilmesini önerdikleri şeklinde örnekler kurgulayarak, onu değersizleştirmeye çalışırlar. Oysa bu ve benzer örneklerin gerçeklikle bağı olduğuna dair bir kanıt bulunmamaktadır (Cameron, 1995: 118). Ancak anti – politik doğrucular bunun gibi uydurma ve parodi örneklerin gerçekmiş gibi yaygınlık kazanmasını sağlayarak politik doğruculuğun itibarını zedelemeye çalışmışlar ve bunda da büyük oranda başarılı olmuşlardır.

Aynı zamanda politik doğruculuk karşıtlarına göre, politik doğruculuk konuşma kodları aracılığıyla insanların özgür ifadelerine sınırlar koymakta ve bu da düşünce özgürlüğüne ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu tür belirleyiciliklerin en nihayetinde ulaşacağı sonucun da azınlıkların çoğunluk üzerinde hâkimiyet kurmasına neden olacağı iddiasında bulunmaktadır. Bu iddialarını güçlendirebilmek için de politik doğruculuğu yerleşik Batılı toplumsal düzene karşı savaş açmış tek ve yeknesak bir hareketmiş gibi göstermeye çalışmaktadırlar. Bununla birlikte, politik doğruculuk var olduğundan çok daha büyük bir güce sahipmiş gibi bir algı yaratarak, onu büyük bir tehlikeymiş gibi göstermeye uğraşmakta ve karşısında daha güçlü bir konum almak gerektiği düşüncesini hâkim kılma çabası içerisine girmektedirler. Bunu yaparken de anti – politik doğruculuğun önde gelen yazarları arkalarına, kimisi özel olarak politik

doğruculukla mücadele için kurulmuş, muhafazakâr vakıfların ve kuruluşların desteğini alırlar.

Anti – politik doğrucuların karşıtlarını bu şekilde olduğundan daha güçlü ve tek bir hareketmiş gibi konumlandırmalarının temel nedenlerinden biri, kimlik siyasetiyle birlikte çoğullaşan siyaset yapma biçimine karşı konum almakta zorlanmalarıdır. Karşılarına bir düşman olarak ona karşı konumlanmak ve ona karşı geliştirilen mücadeleler şeklinde siyaset yapmaya alışık olan muhafazakâr gelenek, kimlik siyasetinin çok parçalı yapısı karşısında konumlanmakta bir güçlük çekmektedir. İşte tam bu noktada politik doğruculuğun karşıtları tarafından keşfi, düşman bulma güçlüğü çeken anti – politik doğrucular için bir çıkış yolu olarak değerlendirilebilir.

Ancak politik doğruculuğun parçalı yapısı, onlar için kimlik siyasetiyle aynı sorunu teşkil etmektedir. Bunun üstesinden gelebilmek için de politik doğruculuğu tek bir hareketmiş gibi göstererek karşılarına almaya çalışmışlardır. Politik doğruculuğun bir hareket olmaması aslında bir sorun teşkil edecekmiş gibi görünmekle birlikte, bu durum onlar için bir bakıma önemli bir avantaja da dönüşecektir. Bu sayede kendi karşılarında gördükleri herkesi ve her hareketi bu havuzun içine alabilecekler ve böylece istediklerini düşman olarak gösterebileceklerdir.

Benzer şekilde karşılarında güçsüz bir rakiplerinin olması güvenilirliklerini zedeleyeceğinden ve aynı zamanda kendilerinin de o kadar güçlü olmasına gerek olmadığı düşüncesi yaratacağından, politik doğruculuğu var olduğundan çok daha büyük bir güç gibi göstermeye çalışmışlardır. Bunu gerçekleştirebilmek için de, ekonomik Marksizmin başarısızlığından sonra onun yerini alarak Batı medeniyetini ortadan kaldırmayı hedefleyen Kültürel Marksizmin bir parçası olarak gösterdikleri politik doğruculuğu, “sinsi bir düşman” olarak tarif etmişlerdir. Eğitim sisteminden, ifade özgürlüğüne, gündelik yaşamdaki davranışlardan, kimlerin işe alınacağına kadar her şeyi belirlemeye çalışan bu sinsi düşmana karşı “en az onun kadar güçlü olunması gerektiği” algısı yaratılarak kendi taraftarlarını artırmaya çalışmışlardır.

Sözü edilen bu durumun politikadaki en önemli karşılığı da Donald Trump’ın 2016 yılındaki ABD Başkan Adaylığı seçim kampanyası boyunca politik doğruculuğu “Amerikayı Yeniden Büyük Yap”manın önündeki en büyük engel olarak görmesidir (Esposito, 2019). Trump kampanyası boyunca ve Başkanlığı süresince popülist söylemin ana unsuru olan gerçek halk ve halkına ihanet eden yozlaşmış seçkinler

ikiliğini (Mudde ve Kaltwasser, 2019: 16) sürekli kullanmıştır. Bu doğrultuda da politik doğrucuları büyüklük taslayan, kendini beğenmiş ve Amerika'nın yerleşik değerlerini yıkmaya çalışan seçkinler, kendisini de Amerikan halkının öz değerlerini savunan bir lider olarak konumlandırmıştır. Trump politik doğruculuğun ters bir ayrımcılık yarattığını, bunun da beyazların haklarının çiğnenmesi neticesini doğurduğunu iddia etmiştir. Bu nedenle de kampanyasının en önemli ayaklarından birini politik doğruculuk karşıtlığı oluşturmuştur. Pozitif ayrımcılığın “gerçek” Amerikalıların (beyaz, erkek ve Avrupa kökenli olanların) işsiz kalmasına sebep olduğu, söyleme ilişkin müdahalelerin konuşma özgürlüğüne engel oluşturduğu, kimlik siyasetinin, azınlıkların çoğunluklar üzerinde tahakküm kurmasına neden olacağı yönündeki iddiaları, kampanyasında belirgin bir ağırlığa sahip olmuştur. Aynı zamanda Trump'a göre politik doğruculuk “İslâmi terörizme” ve “suçlu Meksikalılara” karşı uygulanması gereken yaptırımların önünde bir engel teşkil etmektedir. Bu bağlamda Meksika sınırına duvar örerek yasa dışı göçü engelleme ve Müslümanların ABD'ye girmesini yasaklama gibi vaatleri de politik doğruculuk karşıtlığının tamamlayıcısı niteliğinde politika önerileri olmuştur.

Kaynakça

- Aby, Steve (1993). “The Political Correctness Debate: An Essay Review.” *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 13(2), 46-54.
- Ackroyd, Judith ve Pilkington, Andrew (2007). “Keynote:“You're not allowed to say that” Minefields and political correctness.” *Caribbean Quarterly*, 53(1-2), 49-62. doi:<https://doi.org/10.1080/00086495.2007.11672305>
- Adams, Nick (2016). *Retaking Amerika: Crushing Political Correctness*. New York: Post Hill Press.
- Ashbolt, Anthony (1994, December). “Postmodernity, Political Correctness and The Collapse of Ideology.” *Australasian Journal of American Studies*, 13(2), 35-44.
- Aufderheide, Patricia (1992). *Beyond PC: Toward a Politics of Understanding*. Minnesota: Graywolf Press.
- Bernstein, Richard (1990, Ekim 28). Ideas & Trends; The Rising Hegemony of the Politically Correct. *The New York Times*.

<https://www.nytimes.com/1990/10/28/weekinreview/ideas-trends-the-rising-hegemony-of-the-politically-correct.html> Erişim tarihi: 6.11.2021

Bloom, Allan David (1987). *The Closing of the American Mind*. New York: Simon & Schuster.

Bloom, Harold (1994). *Western Canon: The books and school of the ages*. New York: Harcourt Brace and Company.

Breshears, Jeffrey D. (2016). A Brief History of Cultural Marxism and Political Correctness. 1-43.

<https://archive.org/details/FreudianTheoryAndThePatternOfFascistPropagandaByTheodorW.Adorno24> Erişim tarihi: 08.01.2022.

Breshears, Jeffrey D. (2020). "American Crisis: Cultural Marxism and The Culture War: A Christian Response." USA: Amazon Digital Services LLC - KDP Print US.

Cameron, Deborah (1995). *Verbal Hygiene: The Politics of Language*. London: Routledge.

Chait, Jonathan (2015, Ocak 27). "Not a Very P. C. Thing To Say." *New York Magazine*. <https://nymag.com/intelligencer/2015/01/not-a-very-pc-thing-to-say.html> Erişim tarihi: 25.12.2021.

Charlton, B. (2011). *Thought Prison: The fundamental nature of political correctness*. Buckingham: University of Buckingham Press.

Cepeda-Mayorga, Ivón (2017). "'Political Correctness' from a 'Border Reason': Between Dignity and the Shadow of Exclusion." *Philosophies*, 2(13), 1-12. doi:10.3390/philosophies2020013

Cope, Bill ve Kalantzis, Mary (1997). "White noise: The attack on political correctness and the struggle for the Western Canon." *Interchange*, 28(4), 283-329. doi:<https://doi.org/10.1023/A:1007483416121>

Crystal, David (2010). *A Little Book of Language*. New Have: Yale University.

D'Souza, Dinesh (1991). *Illiberal Education: The Politics of Race and Sex on Campus*. New York: Free Press.

- D'Souza, Dinesh (1992). "The Visigoths in Tweed." *Beyond PC: Toward A Politics of Understanding* Patricia Aufderheide (der.) içinde. Minnesota: Graywolf Press. s. 11-22.
- Diamond, Sara (1992). "The Funding of the NAS." *Beyond PC: Toward A Politics of Understanding* P. Aufderheide (der.) içinde. Minnesota: Graywolf Press. s. 89–96.
- Dzenis, Sandra ve Faria, Filipe Nobre (2020). "Political Correctness: The Twofold Protection of Liberalism." *Philosophia* (48), 95-114.
- Esposito, Luigi (2019). "Introduction: Understanding Political Correctness: History, Philosophy, and its Current Revelance in the Era of Trump." *Political Correctness in the Era of Trump: Threat to Freedom od Ideological Scapegoat?* Luigi Esposito ve Laura Finley, (der.) içinde. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing. s. 1-26.
- Faloppa, Federico (2019). "PC Or Not PC? Some Reflections Upon Political Correctness And Its Influence On The Italian Language." *Italy and the USA: Cultural Change Through Language and Narrative* Guido Bonsaver, Alessandro Carlucci, Matthew Reza (der.) içinde. Oxford: Legenda. s. 174-198.
- Feldstein, Richard (1997). *Political Correctness: A Response From The Cultural Left*. Minneapolis: University of Minnesota.
- Fish, S. (1994). *There's No Such Thing As Free Speech And It's A Good Thing, Too*. New York: Oxford University Press.
- Friedman, Jonathan (2019). *PC Worlds: Political Correctness and Rising Elites at the End of the Hegemony*. New York: Berghahn Books.
- Fuente, Oscar Perez de la (2019). "On Political Correctness." *Social Sciences*, 8(277), 1-9. doi:doi:10.3390/socsci8100277
- Fukuyama, Francis (1993). *Tarihin Sonu ve Son İnsan*. İstanbul: Simavi Yayınları.
- Goodheart, Eugene (1993). "PC or Not PC." *Partisan Review*, 60(4), 550-556.
- Gross, Larry (1992). "There They Go Again." *Journal of Communication*, 42(2), 105-112.

- Hall, Stuart (1994). "Some "Politically Incorrect" Pathways Through PC." *The War of The Words: The Political Correctness Debate*. Sarah Dunant (der.) içinde. London: Virago Press. 164-184.
- Harvey, Miles (1992). " Politically Correct is Politically Suspect. P. Aufderheide (der.) içinde, *Beyond PC: Toward a Politics of Understanding* 142-147. Minnesota: Graywolf Press.
- Hendley, W. Clark (1996). "What is Political Correctness? Shifting Understandings as the Media Define a New Ideology." *The European Legacy: Toward New Paradigms*, 1(4), 1615-1621. doi:10.1080/10848779608579620
- Henry, William A. (1991, April 1). "Upside Down in the Groves of Academe." *Time Magazine*, 137(13).
<https://content.time.com/time/subscriber/article/0,33009,972652-1,00.html>
adresinden alındı
- Hirsch, Eric D. (1998). *Cultural Literacy: What Every American Needs to Know*. New York: Vintage Books.
- Houli, Luo (1997). "The American Way and the American Dream." *Chinese Studies in Philosophy*, 28(3), 44-56. doi:<https://doi.org/10.2753/CSP1097-1467280344>
- Johnson, Sally ve Suhr, Stephanie (2003). From 'political correctness' to 'politische Korrektheit': discourses of 'PC' in the German newspaper, Die Welt. *Discourse & Society - Special Issue: Political Correctness*, 14(1), 49-68.
- Johnson, Sally vd. (2003). "From 'politically correct councillors' to 'Blairite nonsense': discourses of 'political correctness' in three British newspapers." *Discourse & Society- Special Issue: Political Correctness*, 14(1), 29-47.
- Keskin, Fatih (2015). "Erdem Koruyucuların Mücadele Alanı: Politik Doğruculuk Üzerine Düşünceler." *Kültür ve İletişim* (36), 155-179.
- Keyman, E. Fuat (1999). *Türkiye ve Radikal Demokrasi*. İstanbul:Bağlam Yayınları.
- Kimball, Roger (1990). *Tenured Radicals: How Politics Has Corrupted Our Higher Education*. New York: Harper Collins.

Kimball, Roder (2003, December 1). "Political Correctness, Or The Perils of Benevolence." *National Interest*. <https://nationalinterest.org/article/political-correctness-or-the-perils-of-benevolence-784>. Erişim tarihi: 06.11.2021.

Lakoff, Robin Tolmach (2000). "The Language War." London: University of California Press.

Lind, William S. (2000, February 5). "The Origins of Political Correctness." *Speech Given at the Accuracy in Academia Conference*. <https://www.academia.org/the-origins-of-political-correctness/> Erişim tarihi: 12.05.2022.

Lind, William S. (2004, November). "'Political Correctness": A Short History of an Ideology." *A Product of the Free Congress Foundation*. https://www.nationalists.org/pdf/political_correctness_a_short_history_of_an_ideology.pdf Erişim tarihi: 26.03.2021.

Mayer, Jane (2016). *Dark Monkey: The Hidden History of the Billionaires Behind The Rise of the Radical Right*. New York: Anchor Books.

Moller, Dan (2016). "Dilemmas of Political Correctness." *Journal of Practical Ethics*, 4(1), 1–22.

Mudde, Cas ve Kaltwasser, Cristobal Rovira (2019). *Popülizm: Kısa Bir Giriş*. S. Eerdem Türközü (çev.) Ankara: Nika Yayınevi.

New York Magazine (21 January 1991).

Newsweek. (24 December 1990).

Orwell, George (1949). *Nineteen Eighty Four*. London: Secker & Warburg.

Oxford Dictionary (2010). *Oxford Dictionary of English*. New York: Oxford University Press.

Özkazanç, Alev (2000). "Eğitim ve Çokkültürlülük: Amerikan Üniversitelerinde Irk ve Kültür Savaşları." *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 55(4), 111-141.

Preston, Keith (2016). *The Tyranny of The Politically Correct - Totalitarianism in the Postmodern Age*. London: Black House Publishing.

Raehn, Raymond V. (2004). The Historical Roots of "Political Correctness". W. L. (Ed.) içinde, "Political Correctness": A Short History of an Ideology (1-12). Free Congress Foundation. Mart 26, 2021 tarihinde

https://www.nationalists.org/pdf/political_correctness_a_short_history_of_an_ideology.pdf adresinden alındı

Roberts, Peter (1997). Paulo Freire and Political Correctness. *Educational Philosophy and Theory*, 29(2), 83-01.

Searle, John R. (1993). "Is There a Crisis in American Higher Education?" *Partisan Review*, 60(4), 693-709.

Sparrow, Jeff (2018). *Trigger Warnings: Political Correctness and The Rise of The Right*. Minnesota: Scribe Publications.

Sparrow, Robert (2002). Talking Sense About Political Correctness. *Journal of Australian Studies*, 26:73, 119-131. doi:10.1080/14443050209387772

Suhr, Stephanie ve Johnson, Sally (2003). "Re-visiting 'PC': Introduction to Special Issue on 'Political Correctness'." *Discourse & Society- Special Issue: Political Correctness*, 14(1), 5-16.

Şıvgın, Zeynep Merve (2019). "Sosyal Medyada İdeolojik Bir Mücadele Alanı Olarak Politik Doğruculuk." *Moment Dergi* (6(2)), 354-381. doi:<https://doi.org/10.17572//mj2019.2.354381>

Taylor, Charles (1996). Tanınma Politikası, Charles Taylor (der.) içinde, *Çokkültürcülük*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. 42-84.

Taylor, John (1991, January 21). "Are You Politically Correct?" *New York Magazine*, 32-40.

Toolan, Michael (2003). Le politiquement correct dans le monde français. *Discourse & Society - Special Issue: Political Correctness*, 14(1), 69-86.

Topal, Aylin (2012). Yeni Sağ. E. A. Gökhan Atılğan içinde, *Siyaset Bilimi: Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler* (423-435). İstanbul: Yordam Kitap.

Time Magazine (1 April 1991).

Weigel, Moira (2016, Kasım 30). "Political Correctness: How The Right Invented a Phantom Enemy." *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/us-news/2016/nov/30/political-correctness-how-the-right-invented-phantom-enemy-donald-trump>. Erişim tarihi: 25.12.2021.

William, Michael (2016). *The Genesis of Political Correctness: The Basis of a False Morality.?*: CreateSpace Independent Publishing Platform.

Wilson, John K. (1995). *The Myth of Political Correctness: The Conservative Attack On Higher Education*. Durham: Duke University Press.